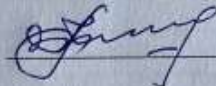

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра організації підприємництва та біржової діяльності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан економічного факультету
 Анатолій ДІБРОВА
«16» травня 2024 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри організації підприємництва
та біржової діяльності
Протокол №13 від 14 травня 2024 р.

Завідувач кафедри
 Микола ІЛЬЧУК

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОПП «Економіка підприємства»
 Людмила СТЕПАСЮК

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ

Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність: 051 «Економіка»

Освітня програма: «Економіка підприємства»

Факультет: економічний

Розробник: к.е.н., доцент Томашевська О.А.

Київ – 2024 р.

Опис навчальної дисципліни «Управління витратами»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»	
Спеціальність	051 «Економіка»	
Освітня програма	«Економіка підприємства»	
Освітній ступінь	Бакалавр	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)		
Форма контролю	<i>Екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Курс (рік підготовки)	3	2
Семестр	6	8
Лекційні заняття	<i>30 год.</i>	<i>6 год.</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>30 год.</i>	<i>4 год.</i>
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	<i>90</i>	<i>140</i>
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	<i>4 год.</i>	-

1. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є оволодіння знаннями щодо закономірностей формування витрат за видами, центрами відповідальності та носіями для мінімізації їх рівня та обґрунтування оптимальних господарських рішень.

Завдання дисципліни полягає у набутті навичок з управління витратами у практичній діяльності.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами.

СК6. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

СК10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.

СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

ПРН16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.

ПРН18. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для повного терміну денної та заочної форм здобуття вищої освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	тижні	усь-ого	у тому числі					усь-ого	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи управління витратами													
Тема 1. Концептуальні засади управління витратами у підприємницьких структурах	1	14	2	2			10	11	0,5	0,5			10
Тема 2. Формування витрат у виробничих структурах	2	18	2	2			14	11,5	1	0,5			10
Тема 3. Теорія та практика оцінки рівня витрат та їх структури	3	14	2	2			10	21,5	1	0,5			20
Тема 4. Обґрунтування планових і прогнозних витрат	4,5	18	4	4			10	21,5	1	0,5			20
Разом за змістовим модулем 1		64	10	10			44	65,5	3,5	2			60

Змістовий модуль 2. Функціонально-методичні аспекти управління витратами												
Тема 5. Методи управління витратами	6,7	18	4	4			10	22	1	1		20
Тема 6. Система «Витрати-випуск-прибуток» як інструмент підвищення результативності господарської діяльності	8,9	14	4	4			6	21,5	1	0,5		20
Тема 7. Оптимізація операційних витрат виробничої діяльності	10,11	14	4	4			6	11	0,5	0,5		10
Тема 8. Мінімізація запасів та їх поповнення	12,13	18	4	4			10	10				10
Тема 9. Контроль витрат і стимулювання економії ресурсів	14	12	2	2			8	10				10
Тема 10. Удосконалення системи формування витрат та контролю за їх використанням	15	10	2	2			6	10				10
Разом за змістовим модулем 2	86		20	20			46	84,5	2,5	2		80
Усього годин	150		30	30			90	150	6	4		140

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Концептуальні засади управління витратами у підприємницьких структурах	2
2	Формування витрат у виробничих структурах	2
3	Теорія та практика оцінки рівня витрат та їх структури	2
4	Обґрунтування планових і прогнозних витрат	4
5	Методи управління витратами	4
6	Система «Витрати-випуск-прибуток» як інструмент підвищення результативності господарської діяльності	4
7	Оптимізація операційних витрат виробничої діяльності	4
8	Мінімізація запасів та їх поповнення	4
9	Контроль витрат і стимулювання економії ресурсів	2
10	Удосконалення системи формування витрат та контролю за їх використанням	2
	Усього	30

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Системний підхід до управління витратами	2
2	Функціональний аспект управління витратами	2
3	Організаційний аспект управління витратами	2
4	Мотиваційний аспект управління витратами	2
5	Диференціація витрат за місцями формування і центрами відповідальності	2
6	Концепція побудови системи бюджетування за центрами відповідальності	4
7	Центр витрат основного виробництва, центр витрат допоміжних виробництв, центр закупівель	2
8	Метод розробки кошторису з «нуля»	2
9	Метод розробки кошторису «планування від досягнутого»	2
10	Методи розподілу витрат	4
11	Суб'єктивна теорія витрат альтернативних можливостей	2
12	Інституціоналістська теорія витрат	2
13	Теорія трансакційних витрат	2
14	Чинники впливу на розмір і структуру витрат	2
15	Оцінка витрат в одно- і багатопродуктовому виробництвах	2
16	Планування витрат за місцями	2
17	Планування витрат за носіями	2
18	Калькулювання життєвого циклу виробу («Life–Cycle Costing»)	2
19	Праметричні методи прогнозування собівартості	4
20	Види стандартів залежно від рівня цін, що приймаються у розрахунок у системі «Standart costing»	2
21	Метод маржинального обліку витрат («Direct-costing»)	2
22	Система «Канбан» як інструмент ошадливого виробництва	2
23	Бенчмаркінг витрат	4
24	Сутність і передумови аналізу системи «витрати-випуск-прибуток» (CVP)	4
25	Рівноважний обсяг операційної діяльності	2
26	Вплив методів оцінювання запасів під час їх вибуття на витрати підприємства	2
27	Система «максимум-мінімум» при управлінні запасами	2
28	Складові процесу організації постачання матеріальних ресурсів	2
29	«ABC-метод» та XYZ-аналіз товарних запасів	4
30	Система «Just in time» при управлінні запасами	4
31	Співвідношення рівня витрат та необхідної якості продукції	2
32	Види внутрішнього контролю витрат	4
33	Метод «сигнального документування» при контролі витрат	2
36	Метод «розкрою партіями» при контролі витрат	2
37	Система управління закупівлями та ланцюгами постачання повного циклу «SRM APS SMART»	4
38	Матриця ситуативного управління витратами	2
	Разом	90

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- реферати.

6. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (тезування, анотування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань).

7. Методи оцінювання

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- реферати, есе;
- презентації та виступи на наукових заходах.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України. URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4457>);
- конспект лекцій та їх презентації (в електронному вигляді) URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4457>);
- Томашевська О.А., Нікітченко С.О. Управління витратами. Методичні вказівки до вивчення дисципліни та виконання розрахункових завдань. Київ: ЦП «Компринт», 2022. 80 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Артамонова Н.С., Акулюшкіна М.О. Управління витратами: навч. посібник. Київ.: Центр учбової літератури, 2018. 120 с.

2. Давидович І.Є. Контролінг: навч. посібник. Київ.: Центр учбової літератури, 2019. 557 с.
3. Даньків. Й.Я., Шулла Р.С. Аналітичні можливості розвинутого директкостингу при прийнятті стратегічних управлінських рішень по виробничій програмі підприємства. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/2308/1/4.pdf>
4. Директ-костинг чи повна виробнича собівартість? URL: <https://finconsult.com.ua/direkt-kosting-ili-polnaya-proizvodstvennaya-sebestoimost/>
5. Економічна сутність, значення і завдання управління витратами. *Ефективна економіка*. 2024. № 1. URL: https://www.researchgate.net/publication/377713723_EKONOMICNA_SUTNIST_ZNACENNA_I_ZAVDANNA_UPRAVLINNA_VITRATAMI
6. Іванюта П.В. Управління ресурсами та витратами: навч. посібник. Київ.: Центр учбової літератури, 2019. 320 с.
7. Круш П., Макалюк І. Управління трансакційними витратами промислових підприємств. *Методологія і практика*. Київ: Кондор, 2019. 300 с.
8. Ляшенко, Г., Овсяннікова, В. (2022). Витрати підприємства та управління ними. *Економіка та суспільство*, (45). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-27>
9. Оксанич, О., Волкова І, Миронова О. Калькуляція собівартості продукції, робіт, послуг. Київ.: Центр учбової літератури, 2020. 326 с.
10. Сутність, історія виникнення та розвитку системи калькулювання собівартості «Директ костинг». URL: https://studbooks.net/1483663/buhgalterskiy_uchet_i_audit/suschnost_istoriya_vozniknoveniya_razvitiya_sistemy_kalkulirovaniya_sebestoimosti_direkt_kosting
11. Тарасенко С. І. Управління витратами : навч. посіб. Кам'янське: ДДТУ, 2018. 305 с.
12. Томашевська О.А. Особливості системи обліку витрат «Direct-costing». *Управління розвитком соціально-економічних систем: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків: Державний біотехнологічний університет, 11-12 травня 2022 р.*
13. Ющишина Л. О. Менеджмент ресурсів та витрат: курс лекцій. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. 103 с.
14. Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
15. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
16. Затвердження Методичних рекомендацій з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств. Наказ Міністерства аграрної політики України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0132555-01#Text>
17. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». URL: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo.htm>
18. Податковий кодекс України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>
19. Про акціонерні товариства: Закон України № 514-VI від 17.09. 2008 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
20. Про господарські товариства: Закон України № 1576-XII від 19.09. 1991 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
21. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» Наказ міністерства фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>